

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Соколока Ігоря Юрійовича на тему «Розвиток соціального підприємництва на сільських територіях», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (*протокол розширеного засідання кафедри підприємницьких та соціальних технологій №14 від 08 квітня 2026 р.*)

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з державними науково-технічними програмами, напрямками науково-дослідних робіт університету та кафедри, де здійснювалась підготовка здобувача. Актуальність даного дослідження зумовлена потребою в розробці ефективних механізмів відродження сільських територій, точкою зростання яких може стати саме соціальне підприємництво. На сьогодні, попри війну, аграрний сектор демонструє стійкість до загроз при одночасному занепаді соціальної інфраструктури села та відтоку людського капіталу. У контексті євроінтеграційних процесів, що супроводжуються адаптацією українського законодавства до вимог ЄС, стратегічним завданням є розв'язання даних суперечностей для набуття в перспективі Україною повноправного членства в Союзі.

Перебудова суспільних цінностей під впливом викликів та загроз зумовлених війною в Україні спонукає до змін основних пріоритетів подальшого розвитку підприємництва. Зокрема, на перше місце виходять саме соціальні аспекти, які потребують, зі свого боку, перегляду як критеріїв оцінки економічної ефективності (воєнний та повоєнний періоди) так і ключових цільових орієнтирів. Зміна парадигми в системі підприємництва вимагає поглиблених досліджень як самого підходу до відродження так і підприємництва як невід'ємного елементу соціально-економічної системи з акцентом на соціальне відродження.

Загострення демографічної кризи під впливом війни через відтік трудових ресурсів та надмірне навантаження на сільські громади (соціальну сферу) через необхідність інтеграції ВПО ставить нові виклики перед соціально-економічною системою країни в цілому.

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена потребою у поглибленні теоретико-методичних засад формування напрямів розвитку соціального підприємництва, а також у пошуку ефективних шляхів та методів поліпшення ситуації у цій сфері в умовах сільських територій. Результати дослідження сприятимуть покращенню стану соціального підприємництва в Україні загалом, та на рівні сільських територій зокрема, стимулюванню інноваційного розвитку економіки України та забезпеченню сталого соціально-економічного розвитку держави.

Дисертаційну роботу виконано згідно з тематикою науково-дослідної роботи Уманського національного університету «Концептуальні засади та

механізми сталого розвитку України» (№0121U112522), у межах якої представлено теоретичні та методичні основи розвитку соціального підприємництва на сільських територіях та обґрунтовано напрями їх подальшого розвитку в період повоєнного відродження з акцентом на розвиток та збереження людського капіталу. Також результати були використані при виконанні НДР «Розбудова систем агропромислових ринків України в умовах повоєнного відновлення та євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0124U003609) та «Комплексне наукове дослідження забезпечення просторового інвестиційно-інноваційного розвитку Українського Причорномор'я» (державний реєстраційний номер 0125U003488), що реалізуються в ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України».

2. Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні концептуальних засад та розробці організаційно-економічного інструментарію розвитку соціального підприємництва на сільських територіях для відродження їх людського капіталу та забезпечення життєдіяльності громад в умовах війни та у період повоєнного відродження.

Для реалізації поставленої мети виконано та розв'язано такі завдання: розкрито теоретико-методичні засади та типологію соціального підприємництва в контексті розвитку сільських територій; досліджено соціально-економічні передумови та нормативно-правове забезпечення розвитку соціального підприємництва в Україні; вивчено міжнародний досвід формування та розвитку соціального підприємництва; досліджено тенденції розвитку соціального підприємництва в Україні; здійснено оцінку макро- та мікросередовища функціонування для розвитку соціального підприємництва на сільських територіях; проаналізовано особливості формування соціального підприємництва на сільських територіях; здійснено оцінку трансформації особистих селянських господарств та занепаду сіл як передумову впровадження соціального підприємництва; розроблено організаційно-економічний механізм відродження та розвитку людського капіталу в сільській місцевості; обґрунтовано напрями залучення грантової підтримки та сформулювати пропозиції щодо вдосконалення податкового законодавства для стимулювання розвитку соціального підприємництва на сільських територіях..

3. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій. У дисертаційній роботі Соколюка І.Ю. чітко визначені об'єкт та предмет дослідження, а також окреслена мета роботи. Автор поступово вирішував поставлені завдання, слідуючи структурованому та логічному плану дослідження, що дозволило досягти запланованої мети. Зміст дисертаційної роботи охоплює всі проблемні аспекти теми.

Достовірність та наукову цінність більшості наукових положень, висновків і пропозицій, що розроблені й відображені у дисертаційному дослідженні, можна охарактеризувати як цілком достатні, що

підтверджується, зокрема, використанням відповідної інформаційної бази: нормативно-правовими актами України в сфері соціального підприємництва, а також офіційними матеріалами Державної служби статистики України, результатами аналітичних звітів, аналізом наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, інформаційними ресурсами мережі Інтернет та власними дослідженнями.

Теоретична і методична основа проведеного дослідження базується на широкому спектрі наукових методів: системному підході, методах наукового пізнання, а також у роботі використані методи: аналізу та синтезу; економіко-статистичний аналіз, методи стратегічного аналізу для комплексного оцінювання середовища функціонування соціального підприємництва, порівняльний аналіз, метод експертних оцінок.

Новизна отриманих результатів дослідження підтверджена відповідною апробацією у наукових фахових виданнях. Результати роботи дисертант оприлюднив у великій кількості міжнародних науково-практичних конференцій з використанням достатньої географії.

Результати дисертаційної роботи мають вагомe значення для подальшого формування та реалізації стратегій розвитку соціального підприємництва на сільських територіях та їх удосконалення.

Наукова новизна одержаних результатів проведених досліджень полягає у поглибленні теоретико-методичного базису та розробці практичних рекомендацій щодо стратегічних напрямів розвитку соціального підприємництва на сільських територіях. Основні результати, що визначають новизну роботи, висвітлено у наступному:

- удосконалено теоретичні засади розмежування категорій «соціальне підприємство» та «корпоративна соціальна відповідальність» (КСВ) через детермінацію їхньої функціональної ролі у суспільному розвитку та їх значення для розвитку сільських територій. На відміну від існуючих підходів, доведено, що КСВ переважно є інструментом зовнішнього маркетингу агрохолдингів, тоді як соціальне підприємство постає як внутрішня автономна стратегія життєздатності громад;

- удосконалено підхід до визначення факторів впливу на становлення соціального бізнесу із застосуванням SWOT- та PESTEL-аналізу. Це дозволило деталізувати специфічні галузеві ризики та підтвердити залежність життєздатності підприємництва від динаміки збереження людського капіталу та правової невизначеності статусу соціального підприємця;

- удосконалено методичний інструментарій оцінювання результативності соціального підприємництва на основі цільових індикаторів. Запропонований підхід дозволяє змістити аналітичний фокус із показників фінансової рентабельності на пріоритетність соціальної складової, що дає змогу вартісно визначити внесок соціального бізнесу у розвиток села;

- удосконалено структуру організаційно-економічного механізму відновлення та подальшого розвитку людського капіталу на сільських територіях. На відміну від традиційних моделей, вона базується на принципах інклюзивності та інтеграції внутрішньо переміщених осіб;

- удосконалено прикладні засади фінансового стимулювання соціальних підприємств в аграрній сфері через обґрунтування доцільності грантової підтримки та податкових преференцій як факторів стимулювання розвитку соціального підприємництва на сільських територіях;

Дістали подальшого розвитку в дисертаційному дослідженні такі наукові положення:

- наукові погляди на класифікацію та типізацію форм соціального підприємництва через їх адаптацію до умов воєнного стану. Виокремлено специфічні моделі підприємницької активності, що дозволяють ефективно поєднувати завдання самозайнятості сільського населення та інтеграцію внутрішньо переміщених осіб;

- наукові положення щодо детермінації розвитку бізнес-середовища рівнем розвиненості сільських територій. Доведено, що подолання ризиків деградації сільських територій залежить від ефективності впровадження моделей соціального підприємництва, здатних формувати локальні точки економічного зростання та сприяти стабільному соціально-економічному відродженню села;

- теоретичні засади трансформації сектору особистих господарств населення у контексті зміни їхньої ролі в соціально-економічній системі. Обґрунтовано перехід від моделі «господарств виживання» до їх як активного ресурсного фундаменту для розбудови в перспективі мережі соціальних підприємств у трудомістких сегментах аграрного виробництва;

- підходи до інституціонального забезпечення соціального сектора економіки. Доведено необхідність законодавчого закріплення статусу «соціального підприємства» як основної передумови для розвитку даного виду діяльності та надання доступу таким підприємствам до спеціалізованих інструментів міжнародного фінансування та програм технічної допомоги;

Практичне значення результатів дослідження полягає у напрацюванні та втіленні в життя науково-обґрунтованих пропозицій щодо покращення умов для створення та функціонування соціальних підприємств, як суб'єктів господарської та бізнесової діяльності на сільських територіях, що були позитивно сприйняті органами місцевого самоврядування, підприємствами аграрного сектору економіки та ін.

Напрацювання щодо формування нових методичних підходів стосовно розвитку соціального підприємництва на сільських територіях були використані Уманським національним університетом у навчальному процесі під час вивчення дисциплін: «Соціальне підприємництво та управління соціальними проектами», «Соціальне партнерство», «Соціальна робота в

громаді та місцеве самоврядування» здобувачами освіти першого (бакалаврського) рівня факультету економіки і підприємництва.

5. Повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до наукових публікацій, опублікованих зі співавторами. Основні положення та результати дисертаційного дослідження висвітлено в 25 наукових працях, з яких 7 статей у фахових виданнях України та 17 матеріалів Міжнародних науково-практичних конференцій та розділ у 1 колективній монографії.

6. Список опублікованих праць за темою дисертації:

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Соколюк І. Ю. Соціально-економічні передумови для розвитку соціально відповідального підприємництва в сільському господарстві України у воєнний і повоєнний періоди. Особливості формування соціально відповідального бізнесу на сільських територіях (на прикладі сільськогосподарських підприємств). *Імперативи соціально відповідального бізнесу на засадах екологізації економіки : колективна монографія* / за наук. ред. Н. М. Андрєєвої та О. В. Нікішиної. НАН України, ДУ «Ін-т. ринку і екон.-екол. дослідж. НАН України». Одеса : ДУ «ІРЕЕД НАНУ», 2024. С. 246 - 272. ISBN 978-617-14-0272-0 DOI: <https://doi.org/10.31520/978-617-14-0272-0> (1,44 ум. др. арк.).

2. Pokynchereda, V., Bondarenko, V., Pravdiuk, N., Ivanchenkova, L., & Sokoliuk, I. (2023). Corporate social responsibility in Ukraine under martial law: accounting aspects. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 45(4), P. 427–437. <https://doi.org/10.15544/mts.2023.42>. (0,79 ум. др. арк., особистий внесок автора становить 0,16 ум. др. арк. і полягає у визначенні облікових аспектів корпоративної соціальної відповідальності підприємств в умовах воєнного стану).

3. Соколюк К. Ю., Додон О. Д., Соколюк І. Ю. Напрями вдосконалення мотивації праці на підприємстві сфери послуг: особливості реалізації в кризовий період. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. Херсон. 2023. Вип. 4(83). С. 107–113. URL: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.4.14> (0,81 ум. др. арк. особистий внесок автора становить 0,60 ум. др. арк., і полягає у визначенні та наданні характеристики напрямів вдосконалення мотивації праці через систему соціальних пакетів).

4. Соколюк К. Ю., Додон О. Д., Соколюк І. Ю. Покращення системи соціального захисту населення в кризовий період через призму залучення соціальних підприємств у транспортній галузі. *Економіка і організація управління*. 2024. Вип. 2(20). С. 216–226. URL: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.2.20> (0,87 ум. др. арк., особистий внесок автора становить 0,60 ум. др. арк. і полягає у визначенні механізмів діяльності соціальних підприємств у транспортній галузі та їх характеристики, особливості змін в системі

соціального захисту в умовах війни та запропоновано напрями розвитку соціального партнерства).

5. Соколюк К. Ю., Соколюк І.Ю. Розбудова агропромислових ринків України на локальному рівні: роль та значення для розвитку лікувально-курортної сфери у повоєнний період. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. 2025. Вип. 3. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.66>. (0,50 ум. др. арк., особистий внесок автора становить 0,30 ум. др. арк. і полягає у вивченні особливостей розвитку крафтового виробництва та його вплив на інтеграцію агропродовольчих систем із лікувально-оздоровчим туризмом).

6. Нестерчук Ю. О., Соколюк І. Ю. Розвиток соціального підприємництва на сільських територіях в умовах війни: теоретичний аспект. *Агросвіт*, 2025 Вип. 12. С. 31-40 (0,71 ум. др. арк., особистий внесок автора становить 0,50 ум. др. арк. і полягає у вивченні умов розвитку соціального підприємництва на сільських територіях).

7. Нестерчук Ю. О., Соколюк І. Ю. Соціальне підприємництво в Україні: перспективи для сталого розвитку сільських територій. *Підприємництво та інновації*. Випуск 38, 2025. Видавничий дім «Гельветика», С. 147-154. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/38.24>. (0,84 ум. др. арк., особистий внесок автора становить 0,63 ум. др. арк. і полягає у визначенні та характеристиці перспектив розвитку соціального підприємництва на сільських територіях).

8. Нестерчук Ю. О., Соколюк І. Ю. Особливості фінансування розвитку соціального підприємництва в Україні. *Агросвіт* №23 (грудень 2025), С. 61-71. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.23.61> (0,93 ум. др. арк., особистий внесок автора становить 0,70 ум. др. арк. і полягає у визначенні шляхів та методів фінансування діяльності соціальних підприємств в Україні).

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

9. Соколюк К. Ю., Соколюк І. Ю. Передумови розвитку соціального підприємництва в Україні. *Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 19-20 жовтня 2022 р. Одеса : ОНТУ, 2022. С. 53-56. (0,12 ум. др. арк.).

10. Додон О. Д., Соколюк І. Ю. Особливості соціальної відповідальності керівника. *Актуальні проблеми економіки, фінансів, обліку і права в XXI столітті*: Збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції, 8 листопада 2022 р. Умань: ЦФЕНД, 2022. С. 21 – 22. (0,14 ум. др. арк.).

11. Соколюк І. Ю. Сутність та значення соціального підприємництва для розвитку сільських територій. *Актуальні питання сучасної економіки* : матеріали XIV Всеукраїнської наукової конференції за міжнародною участю, 15 листопада 2022 р. Умань: УНУС, 2022. С. 266-267. (0,14 ум. др. арк.).

12. Ситар Я. С., Соколюк І. Ю. Соціальний захист молоді в Україні: стан та перспективи. *Ефективність міжнародної економічної інтеграції*:

матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 3 листопада 2023 р. (Львів-Торунь) С. 53-56. DOI:[10.36059/978-966-397-326-5-14](https://doi.org/10.36059/978-966-397-326-5-14) (0,51 ум. др. арк.).

13. Соколюк І. Ю. Управління ризиками соціально-орієнтованого підприємства в умовах сталого розвитку. Глобалізація та розвиток інноваційних систем: *тенденції, виклики, перспективи*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 14-15 березня 2024 р. Харків: Держ. Біотехнологічний ун-т., 2024. С. 45-47. (0,18 ум. др. арк.).

14. Соколюк І. Ю. Розвиток соціального підприємництва транспортної галузі в кризовий період – українська практика та досвід ЄС. *Стратегії та політики ЄС: інституційна структура та механізми її реалізації*: матеріали I науково-практичної конференції, 21-22 березня 2024 р. м. Кривий Ріг: Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, 2024. С. 283-287. (0,32 ум. др. арк.).

15. Додон О. Д., Соколюк І. Ю. Напрями розвитку соціального підприємництва на принципах екологізації в умовах сталого розвитку. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством*: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи Дмитра Мусійовича Фесенка, м. Полтава: Полтавський державний аграрний університет, 2024. С. 638-641. (0,21 ум. др. арк.).

16. Додон О. Д., Соколюк І. Ю. Соціальна відповідальність бізнесу під час війни. *Відновлення України у повоєнні часи: виклики, стратегічні пріоритети, ресурсне забезпечення, потенціал майбутнього розвитку*: Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 10-річчю переміщення Донецького національного університету імені Василя Стуса до м. Вінниці, 10–11 жовтня 2024 р., Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2024. С. 195-198. (0,19 ум. др. арк.).

17. Соколюк І. Ю. Світовий досвід розвитку соціального підприємництва в аграрному секторі: можливості для України. *Перспективи розвитку управлінських систем у соціальній та економічній сферах України: теорія і практика*: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 13 листопада 2024 р., С.170-178. (0,27 ум. др. арк.).

18. Соколюк К. Ю., Соколюк І. Ю. Розвиток соціального підприємництва на сільських територіях у воєнний та повоєнний періоди. *Актуальні питання фінансової інклюзії в умовах цифровізації соціально-економічних систем: європейський вектор, виклики та перспективи*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 17-18 лютого 2025 року, Запоріжжя: ТДАУ, 2025. С. 93-96. (0,16 ум. др. арк.).

19. Соколюк К., Соколюк І. Роль соціально-орієнтованих підприємств для розвитку садівництва та виноградарства у період повоєнного відновлення України. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку,*

аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством: матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 1., 25 березня 2025 р., Полтава: ПДАУ, 2025. С. 934-936. (0,17 ум. др. арк.).

20. Додон О. Д., Соколюк І. Ю. Соціальне підприємництво в аграрному секторі економіки як інноваційний напрям розвитку бізнесу на сільських територіях. *Менеджмент та маркетинг як фактори розвитку бізнесу*: матеріали III міжнародної науково-практичної конференції, 23-24 квітня 2025 р. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська Академія», 2025. Т.1 С.338-340 (0,14 ум. др. арк.).

21. Додон О., Соколюк І., Регулювання соціально-економічного розвитку в умовах невизначеності: від локального до національного рівня. *«Сучасні теорія і практика менеджменту та бізнесадміністрування» (з міжнародною участю)*: збірник тез доповідей IX Всеукраїнської науково-практичної конференції, 30 квітня 2025р., Черкаси: Черкас. держ. технол. ун-т, 2025. С. 61-64. (0,20 ум. др. арк.).

22. Додон О. Д., Соколюк І. Ю. Інвестиції в соціальне підприємництво аграрного сектору: виклики та перспективи. *Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики*: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції, 15 травня 2025 р. Полтава: ПДАУ, 2025. С.487-490. (0,11 ум. др. арк.).

23. Соколюк І. Ю. Соціальне підприємництво у сільській місцевості: мотивація, розвиток та перспективи. *«Актуальні аспекти розвитку науки і освіти»*: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції науково-педагогічних працівників та молодих науковців 2-3 жовтня 2025р. Одеса: Одеський державний аграрний університет, 2025. С. 502-505. (0,16 ум. др. арк.).

24. Додон О. Д., Соколюк І. Ю. Соціально відповідальний бізнес і грантова підтримка як драйвери сталого відновлення України. *Сучасні тренди соціально-економічних перетворень та інтелектуалізації суспільства в умовах сталого розвитку*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. 20-21 жовтня 2025 р. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2025. С. 225-227. (0,15 ум. др. арк.).

25. Соколюк І. Ю. Соціальне підприємництво як чинник сталого розвитку сільських територій України. *Нові горизонти розвитку бізнесу в умовах сучасних викликів. Євроінтеграційні механізми безпечного функціонування і розвитку агроєкосистем*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених, 7 листопада 2025 р.. Харків: ДБТУ, 2025. С. 110-112. (0,18 ум. др. арк.).

7. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації полягає у напрацюванні та втіленні в життя науково-обґрунтованих пропозицій щодо покращення умов для створення та функціонування соціальних підприємств, як суб'єктів господарської та бізнесової діяльності на сільських територіях, що

були позитивно сприйняті органами місцевого самоврядування, підприємствами аграрного сектору економіки та ін.

Рекомендації, що надані в дослідженні були визнані ТОВ «Устя», с. Устя, Бершадської міської територіальної громади, Гайсинського району, Вінницької області корисними для посилення взаємодії підприємства з місцевим соціально-економічним середовищем та оптимізації внутрішньої управлінської політики. Застосування окремих елементів методики налагодження партнерських відносин між аграрним бізнесом та територіальною громадою на засадах взаємовигідного соціального партнерства.

Окремі наукові напрацювання та рекомендації планується використати в діяльності Гайсинської районної ради Вінницької області при розробці та актуалізації районних програм підтримки малого та середнього бізнесу в частині стимулювання соціально відповідальних бізнес ініціатив у сільській місцевості району та при формуванні аналітичних матеріалів для залучення міжнародної технічної допомоги та грантових програм в громадах Гайсинського району (лист № 020605 від 12.01.2026 р.).

Рекомендації щодо розвитку соціального підприємництва будуть враховані при здійсненні актуалізації Стратегії розвитку Джулинської територіальної громади, застосовані при формуванні конкурсних програм для місцевих підприємців та громадських організацій, направлених на розвиток кооперативного руху та реалізацію соціальних проєктів у громаді (лист № 740 /02.2-09/12.25).

Результати дисертаційної роботи на тему «Розвиток соціального підприємництва на сільських територіях» використовуються у навчальному процесі під час вивчення дисциплін: «Соціальне підприємництво та управління національними проєктами», «Соціальне партнерство», «Соціальна робота в громаді та місцеве самоврядування» здобувачами освіти першого (бакалаврського) рівня факультету економіки і підприємництва Уманського національного університету (лист № 2396/01-10 від 12.11.2025 р.)

8. Характеристика структури дисертації, її мови та стилю викладення. Дисертаційна робота характеризується цілісністю та логічною послідовністю висвітлення матеріалу, складається з трьох розділів, які знаходяться у логічному взаємозв'язку та у комплексі розкривають досліджувану проблему. Мова та стиль дисертації відповідає критеріям науковості та характеризується смисловою точністю, логічністю, дотриманням стилістичних норм і зв'язків у реченні, простотою викладу.

Дисертаційну роботу Соколока Ігоря Юрійовича на тему «Розвиток соціального підприємництва на сільських територіях», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність оформлено відповідно до вимог ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення». Робота

відповідає вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами) та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими Наказом МОН України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами).

За формою, змістом, глибиною розроблення та обґрунтування висновків дисертація є кваліфікованою науковою працею, виконаною на високому теоретичному та методичному рівні, що містить нові науково обґрунтовані результати щодо формування та реалізації методів та шляхів розвитку соціального підприємництва на сільських територіях та їх удосконалення.

9. Дотримання принципів академічної доброчесності. Під час вивчення матеріалів дисертації, аналізу наукових публікацій автора не було виявлено ознак порушення академічної доброчесності, а саме академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації результатів дослідження.

Дисертаційна робота Соколюка Ігоря Юрійовича виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності, на основі обговорення та висновків визнана закінченою самостійною науково-дослідною роботою, що відповідає вимогам до дисертаційних робіт у галузі управління та адміністрування.

10. Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації. Оцінюючи позитивно дисертаційну роботу Соколюка І.Ю. необхідно також вказати на дискусійні положення та зауваження, що потребують додаткової аргументації, та зауваження редакційного характеру:

1. Автор звертає увагу на важливість формування стабільної та сприятливої нормативно-правової бази для забезпечення подальшого розвитку соціального підприємництва в Україні загалом та на сільських територіях зокрема. Але варто було б більш деталізовано представити авторські пропозиції щодо внесення змін до окремих нормативно-правових актів.

2. В дисертаційній роботі автор розглядає окремі аспекти досвіду країн ЄС щодо розвитку соціального підприємництва (навіть з акцентом на аграрний сектор). Разом з тим наукову цінність роботи могло б підвищити проведення порівняльного аналізу міжнародних практик розвитку соціального підприємництва та регулятивної державної політики в країнах ЄС та країнах, що функціонують в умовах економічної нестабільності та трансформаційної економіки.

3. У роботі акцентується на важливості державної підтримки та грантових програм, проте недостатньо уваги приділено механізмам самофінансування та фандрайзингу безпосередньо в межах сільських громад. Наукову цінність дослідження підсилило б обґрунтування інструментів залучення локальних інвестицій або використання механізмів краудфандингу для запуску соціальних стартапів на селі, що зменшило б їхню залежність від зовнішніх донорів.

4. Дисертант розглядає соціальне підприємництво як інструмент інклюзії та відродження людського капіталу, але поза увагою залишився вплив цифровізації на розвиток таких структур. В умовах віддаленості сільських територій та обмеженого доступу до ринків збуту, розробка пропозицій щодо використання маркетплейсів, цифрових платформ для кооперації та систем електронного управління соціальними проектами могла б стати вагомим практичним доповненням роботи.

5. Автором ретельно проаналізовано розвиток сільського господарства в розрізі господарств населення та обґрунтовано їхню значну частку в структурі виробництва. Водночас предметом наукової дискусії може бути розширення цього аналізу через призму стимулювання крафтового виробництва. Доцільно було б конкретизувати, як саме підтримка соціального підприємництва на базі домогосподарств може сприяти розвитку локальних крафтових брендів, що дозволило б підвищити додану вартість продукції та забезпечити самозайнятість сільського населення.

6. Позитивно оцінюючи аналіз європейського досвіду розвитку соціального підприємництва в агросекторі, предметом наукової дискусії може бути розширення порівняльного підходу. Зокрема, роботу суттєво збагатило б глибше зіставлення регуляторної політики розвинених країн ЄС із практиками держав, що функціонують в умовах трансформаційної економіки або фінансової нестабільності. Такий порівняльний ракурс дозволив би чіткіше адаптувати закордонні моделі до сучасних реалій українського сільськогосподарського сектору.

7. Автором слушно порушено надзвичайно актуальне питання деградації та зникнення сільських поселень. Водночас предметом наукової дискусії може бути відсутність чітких пропозицій щодо нормативно-правового врегулювання статусу земель та майна таких територій. Доцільно було б обґрунтувати механізм залучення цих занедбаних ресурсів як бази для розвитку соціального підприємництва, що дозволило б не лише забезпечити правове визнання таких активів, а й створити передумови для відродження сільської місцевості.

8. Предметом наукової дискусії може бути обґрунтування конкретних параметрів податкових преференцій для соціальних підприємств на сільських територіях. Оскільки автор ґрунтовно деталізував ці пропозиції у додатках, доцільно було б винести ключові показники (види податкових пільг та умови їх застосування) безпосередньо в основний текст третього розділу. Це дозволило б чіткіше окреслити механізм стимулювання розвитку галузі саме в межах наукового викладу.

Разом з тим, висловлені зауваження не змінюють позитивної оцінки роботи та не знижують наукової та практичної значимості проведеного дослідження, а можуть бути використані автором у подальшій науково-практичній діяльності.

11. Загальний висновок. Дисертаційне дослідження, виконане Соколюком Ігорем Юрійовичем на тему «Розвиток соціального підприємництва на сільських територіях» є самостійною кваліфікаційною науковою працею, у якій містяться вирішення актуального завдання щодо теоретико-методичних основ та практичних рекомендацій для розвитку соціального підприємництва на сільських територіях.

Текст дисертації викладено доступною мовою, сучасним науковим стилем з критичним аналізом та висновками. Основні положення та висновки дисертації отримані автором самостійно з дотриманням принципів академічної доброчесності. Не викликають сумніву результати дисертаційної роботи та положення наукової новизни, які абсолютно відповідають змісту проведеного дослідження.

Постановка завдань, визначення об'єкту, предмету та мети дослідження чіткі й зрозумілі та повною мірою відповідають встановленим вимогам. Поставлені завдання вирішені повністю, що підтверджується ґрунтовними практичними рекомендаціями щодо формування та реалізації стратегій розвитку малого підприємництва та їх удосконалення. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам.

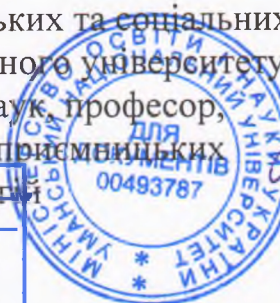
Наукові положення, висновки та рекомендації повністю обґрунтовані й аргументовані, містять наукову новизну й отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження.

На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій, у яких висвітлено основні наукові результати дисертації, а також за результатами розширеного засідання кафедри підприємницьких та соціальних технологій (протокол №14 від 08 квітня 2026 р.) встановлено, що дисертаційна робота на тему «Розвиток соціального підприємництва на сільських територіях» є завершеною науковою працею, у якій її автором отримано нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання щодо розвитку соціального підприємництва.

Дисертаційна робота відповідає спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність та вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами) і може бути рекомендована до подання до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Головуюча на розширеному засіданні
кафедри підприємницьких та соціальних технологій
Уманського національного університету,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри підприємницьких

Підпис
Інна Чернега
ЗАСВІДЧУЮ
Завідувач канцелярії Уманського
національного університету
15.04.2026

Інна ЧЕРНЕГА